

ครั้งหนึ่งในชีวิตราชการที่เกาะตะรุเตา ประวัติความเป็นมาของนิคมฝึกอาชีพตะรุเตา (3) : สภาพความเป็นอยู่และชีวิตของนักโทษกักกัน

งานเบา คือ งานที่ไม่ต้องใช้กำลังมากนัก เป็นงานที่นักโทษสนใจทำมากที่สุดเพราะส่วนใหญ่เป็นงานสบาย ทำงานในที่ร่ม งานเหล่านี้ ได้แก่

1. งานเสมียน เป็นงานที่สบาย เพราะทำงานอยู่บนสำนักงาน นักโทษที่ทำหน้าที่นี้จะต้องมีความรู้ดี และต้องได้รับการสนับสนุนจากเจ้าพนักงานอย่างเต็มที่ จึงจะมีโอกาสทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในด้านเสมียนได้ เป็นงานที่นักโทษต้องการทำยิ่ง เพราะนอกจากจะทำงานสบายแล้ว ยังได้รับการยกย่องจากนักโทษทั่วไปอีกด้วย อีกทั้งยังได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องการกินอยู่หลับนอน การพักผ่อน ตลอดจนเครื่องมือช่างในระดับที่ดีกว่านักโทษประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีเงินใช้จ่ายอยู่เสมออีกด้วย โดยได้รับค่าตอบแทนจากนักโทษกักกันที่มาขอความช่วยเหลือให้เขียนจดหมาย เขียนคำร้องอยู่เป็นประจำ

2. งานพยาบาล นักโทษที่ได้ทำงานในโรงเรียน มี 2 ประเภท ประเภทแรก เป็นนักโทษกักกันที่มีความรู้ทางการแพทย์มาบ้างเล็กน้อย โดยทางนิคมฯ จะคัดเลือกจากนักโทษที่เคยเป็นทหารเสนารักษ์ หรือเคย

ทำหน้าที่เป็นพยาบาลมาจากเรือนจำอื่นๆ มาก่อน ให้ทำหน้าที่เป็น “ผู้ช่วยพยาบาล” ส่วนประเภทที่สอง เป็นนักโทษกักกันที่ไม่มีความรู้ทางการแพทย์เลย พวกนี้ทำงานเป็น “เจ้าหน้าที่” ในโรงพยาบาล โดยทำงานทุกอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ตั้งแต่การทำความสะอาดในโรงพยาบาลจนถึงการแบกหาม และฝังศพนักโทษที่ถึงแก่ความตาย ทั้งในและนอกโรงพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ผู้ช่วยแพทย์ และ นายแพทย์ เป็นผู้คัดเลือกนักโทษกักกันให้มาเป็นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล โดยคัดเลือกจากคนที่ไว้ใจได้ว่าจะสามารถช่วยเหลืองานในโรงพยาบาลได้อย่างดี งานพยาบาลจึงเป็นอีกงานหนึ่งที่นักโทษกักกันต้องทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่ทำงานนี้ลักษณะนี้จะได้รับสิทธิพิเศษ เช่นเดียวกับงานเสมียน รวมทั้งได้รับการยกย่องจากเพื่อนนักโทษ ตลอดจนถึงเจ้าพนักงานอีกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถแสวงหาผลประโยชน์จากงานดังกล่าวได้อีก

3. **งานฝึกอบรมอาชีพ** การฝึกอบรมอาชีพ เป็นงานสำคัญในการฝึกนักโทษกักกันให้มีความรู้เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพสุจริตได้ หลังจากพ้นโทษแล้ว งานที่ทางนิคมฯ จัดให้มีการฝึกอบรมแก่นักโทษกักกันนั้นเป็นงานฝีมือมีหลายอย่าง เช่น งานจักสาน มีหลายประเภท ได้แก่ ตะกร้าหวาย พวงขวด พวงแก้ว หมวกย่านลิเภา งานเครื่องเรือน ได้แก่ การทำตู้ โต๊ะเตียง และเครื่องใช้อื่นๆ ภายในบ้าน ซึ่งมีทั้งที่ทำจากไม้ และ

ทำจากหอยมุก ได้แก่ ทัพพีมุก ที่เขี้ยวหมีมุก ตลอดจนเครื่องเรือนมุก ซึ่งเป็นสินค้าที่มีราคาแพงมาก ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะส่งไปขายในจังหวัดสตูล โดยนักโทษจะได้รับการปันผลจากกำไรที่ขายผลผลิตไม่น้อยกว่า 30 เปอร์เซ็นต์

4. **งานรับใช้** เป็นงานสบายอีกประเภทหนึ่งและเป็นงานที่นักโทษต้องการอย่างมาก งานรับใช้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รับใช้ตามบ้านพักของเจ้าพนักงาน และรับใช้ตามที่ทำการของหน่วยงานต่างๆ การรับใช้ตามบ้านพักของเจ้าพนักงานส่วนใหญ่จะเป็นงานในบ้านทั่วไป ตามแต่เจ้าพนักงานซึ่งเป็นเจ้าของบ้านจะส่งนักโทษกักกันที่ทำงานตามบ้านพักนั้น เจ้าพนักงานจะเป็นผู้เลือกด้วยตนเอง โดยมากจะเลือกจากนักโทษที่เป็นคนบ้านเดียวกัน หรือจังหวัดเดียวกัน หรือไม่ก็จะเลือกจากนักโทษที่มีอายุและความประพฤติดี แต่ถ้าไม่พอใจก็สามารถเปลี่ยนใหม่ได้ตลอดเวลา

สำหรับจำนวนนักโทษกักกัน ที่เจ้าหน้าที่มีสิทธิมิไว้รับใช้กันไปตามตำแหน่ง ดังนี้

- ระดับพัศดี และผู้ช่วยพัศดี บ้านละ 2 คน
  - ระดับเจ้าพนักงานต่ำกว่าผู้ช่วยพัศดี บ้านละ 1 คน
- ตามแต่จะได้รับการมอบหมาย เช่น ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยทั่วไป และเป็นผู้ช่วยพยาบาล ฯลฯ ยังมีหน้าที่อื่นๆ อีก แต่ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน ผู้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าว ได้รับสิทธิพิเศษในเรื่องการกินอยู่หลับนอน เป็นต้นว่า มีสิทธิที่จะสร้างกระท่อมอยู่ต่างหากโดยลำพัง ได้รับประทานอาหารปรุงพิเศษของโรงครัว หรือได้รับอาหารดิบไปปรุงเอง เครื่องนุ่งห่มก็ได้รับพิเศษต่างไปจากนักโทษกักกันอื่นๆ สิทธิประการสำคัญ คือ มีอำนาจในการคัดเลือกนักโทษกักกันในเบื้องต้น เพื่อให้เจ้าพนักงานพิจารณาว่านักโทษกักกันผู้ใดควรจะทำงานหนักหรืองานเบา

“หัวหน้า” ถือเป็นนักโทษชั้นดีของนิคมฯ ทำ

หน้าที่เป็นหัวหน้าคุมงาน เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในด้านต่างๆ เช่น หัวหน้าเรือนนอนนักโทษไม่ต้องทำงานหนัก ส่วนสิทธิประโยชน์ก็ได้รับเช่นเดียวกับนักโทษที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยพนักงาน

นอกจากนี้ เจ้าพนักงานยังได้คัดเลือกนักโทษกักกันที่มีความประพฤติดี ทำหน้าที่ในด้านต่างๆ อีก เช่น เสมียนหมวดเบี้ยเลี้ยง เสมียนหมวดร้านสหกรณ์ เสมียนพัสดุสินค้า เป็นต้น

การที่นิคมฝึกอาชีพ ให้อำนาจแก่นักโทษในบางตำแหน่ง เช่น ผู้ช่วยเจ้าพนักงานให้มีอำนาจในการคัดเลือกนักโทษกักกันในเบื้องต้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ช่วยเจ้าพนักงานใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ในสัดส่วน

ดังกล่าวแล้วว่านักโทษในนิคมฝึกอาชีพตะรุเตาทุกคนต้องทำงาน ซึ่งมีทั้งงานหนักหรืองานเบา ในการพิจารณาว่านักโทษคนใดควรทำงานหนักหรืองานเบา กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจาก “คุณสมบัติ” ของนักโทษเป็นสำคัญ ได้แก่ สุขภาพ สติปัญญา ความรู้ ความชำนาญ แต่ในทางปฏิบัติผู้ช่วยเจ้าพนักงานบางคนเอา “ทรัพย์สินสมบัติ” กับ “รูปลสมบัติ” มาเป็นหลักในการพิจารณากล่าวคือ

นักโทษกักกันที่มีทรัพย์สินสมบัตินั้น ส่วนใหญ่จะยอมทุ่มทรัพย์สินของตนติดสินบนผู้ช่วยเจ้าพนักงานเพื่อให้ช่วยเหลือให้ทำงานประเภท “งานเบา” ทำให้ผู้ช่วยเจ้าพนักงานมีความเป็นอยู่ที่ดี เข้าใจว่าเจ้าพนักงานบางคนคงรู้เห็นเป็นใจด้วย ไม่เช่นนั้นคงทำไม่ได้

ในกรณีนักโทษกักกันไม่มีทรัพย์สินสมบัติ แต่มีรูปลสมบัติก็สามารถทำงานประเภทงานเบาได้ ทั้งนี้เพราะผู้ช่วยเจ้าพนักงานจะใช้นักโทษที่มีรูปร่างหน้าตาดี เป็นคือนอนของตน ซึ่งนักโทษด้วยกัน เรียกว่า “การเลี้ยงน้อง”

“การเลี้ยงน้อง” หมายถึง นักโทษผู้ช่วยเลี้ยง

นักโทษผู้ชายด้วยกันไว้บำบัดความใคร่ ผู้ที่ “เลี้ยงน้อง” นอกจาก “ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน” แล้ว ยังมีนักโทษกักกันชั้น “หัวหน้า” อีกด้วย ผู้ที่เลี้ยงน้องนั้นส่วนใหญ่จะมีอิทธิพลและมีฐานะดี เพราะต้องมีเงินมากพอที่จะปรนเปรอน้องได้ เป็นต้นว่า ต้องหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาเลี้ยงดูน้องไม่ให้อดๆ อยากๆ และเมื่อน้องถูกเจ้าพนักงานสั่งให้ทำงาน พวกเหล่านี้จะทำแทนเสียเอง นอกจากนี้ยังห้ามไม่ให้ผู้ใดมาล่วงเกินน้องของตนอย่างเด็ดขาด ถ้าผู้ใดล่วงเกินจะเกิดการต่อสู้จนบาดเจ็บล้มตายอยู่เสมอ

ความจริงแล้วนักโทษกักกันที่ถูก “เลี้ยงน้อง” นั้นไม่ใช่จะเต็มใจไปเสียทุกคน บางคนอาจสมัครใจ เพราะต้องการทำงานเบา แต่บางคนไม่สมัครใจแต่ต้องยอม เพราะไม่สามารถทนทานการข่มขู่คุกคาม หรือการกลั่นแกล้งจากนักโทษเหล่านั้นได้ จึงต้องยินยอมในที่สุด และบางคนเมื่อถูกทอดทิ้งก็ทำตัวเป็นเหมือนโสเภณีไปเลย คือ เทียวรับจ้างสำส่อนทั่วไป ทำให้เกิด “กามโรค” ขึ้นภายในนิคมฯ อีกด้วย

“ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน” นอกจากจะได้รับประโยชน์จากนักโทษกักกันดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้ช่วยเจ้าพนักงานก็ยังแสวงหาประโยชน์จากงานที่ตนทำอีกด้วย อย่างเช่นกรณี ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ผู้ช่วยพยาบาล” (Quack)

“ผู้ช่วยพยาบาล” จะทำหน้าที่ช่วยเหลือนายแพทย์และผู้ช่วยแพทย์ในโรงพยาบาล พวกนี้มีทั้งที่ดีและเลว พวกที่เลวนั้นถึงแม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกจากนายแพทย์ และผู้ช่วยแพทย์มาแล้ว ว่าจะมีความประพฤติดีก็ยังไม่ส่อสันดานดีออกมา พวกนี้จะมีวิธีแสวงหาประโยชน์หลายวิธีด้วยกัน กล่าวคือ

วิธีที่ 1 ผู้ช่วยพยาบาลจะทำบัญชีรับเอานักโทษที่ไม่ได้เจ็บป่วย แต่ไม่ยอมทำงานหนัก มาเข้าบัญชีคนไข้ของโรงพยาบาล ทำให้เจ้าพนักงานไม่สามารถนำ

นักโทษผู้นั้นไปทำงานได้ โดยนักโทษจะยอมเสียเงินให้กับผู้ช่วยพยาบาลเป็นการตอบแทน

วิธีที่ 2 ผู้ช่วยพยาบาลจะแสดงเจตนาให้ผู้ป่วยใช้จริง ๆ ทราบว่าจะคิดซื้อออกจากโรงพยาบาล เพื่อให้ออกไปทำงานหนัก โดยวิธีนี้ผู้ป่วยก็ต้องยอมเสียเงิน มิเช่นนั้นจะต้องไปทำงานหนักทั้งๆ ที่ยังไม่หายป่วย

วิธีที่ 3 นักโทษบางกลุ่ม ต้องการจะพักงาน หรือทำงานเบาๆ ซึ่งจะต้องขอใบรับรองจากแพทย์ ว่าเป็นผู้ป่วยอยู่ในระยะพักฟื้น ควรให้พักระยะหนึ่งก่อน ใบรับรองนี้นักโทษจะต้องเสียเงินให้ผู้ช่วยพยาบาลที่จัดหาใบรับรองแพทย์มาให้ การกระทำของผู้ช่วยพยาบาลเข้าใจว่าคงได้รับการรู้เห็นเป็นใจจากนายแพทย์ และผู้ช่วยแพทย์ด้วย ไม่เช่นนั้นคงไม่สามารถแสวงหาประโยชน์ในลักษณะเช่นนี้ได้

การแสวงหาประโยชน์จากพวกนักโทษ นอกจากนักโทษชั้นหัวหน้าเป็นผู้กระทำแล้ว นักโทษที่มีตำแหน่งรองลงมาก็กระทำด้วยเช่นกัน เช่น พวกเสมียน เป็นต้น พวกเสมียนสำนักงาน จะหาผลประโยชน์จากนักโทษด้วยกัน ซึ่งมาขอความช่วยเหลือให้เขียนจดหมาย บ้างเขียนคำร้องบ้าง โดยได้รับเงินเป็นค่าตอบแทน นอกจากนี้ พวกเสมียนหมวดทะเบียน ยังหาเงินด้วยวิธีการทุจริตใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแก้บัญชีกำหนดโทษ นักโทษกักกันให้น้อยลง โดยได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนเช่นกัน

1.2.3 การลงโทษนักโทษกักกันในนิคมฝึกอาชีพตะรุเตา

การที่มีนักโทษหลายพันคนมาอยู่รวมกันในนิคมฯ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากมาย โดยเฉพาะการละเมิดกฎข้อบังคับของนิคมฯ เกิดขึ้นอยู่เสมอ ตั้งแต่โทษที่เกิดจากความผิดเล็กๆ น้อยๆ เช่น ทำงานหนักลดปริมาณอาหาร ฯลฯ จนกระทั่งถึงความผิดรุนแรง ได้รับโทษเขียน ขังตึกแดง หรือยิงตาย ในกรณีหลบหนี

และต่อสู้ขัดขืนการจับกุมของเจ้าพนักงาน

อย่างไรก็ตามนักโทษที่มีความประพฤติดี เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าพนักงาน จะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าพนักงานด้วยความเมตตากรุณา แต่นักโทษที่มีนิสัยไม่ดี ชอบบระรานผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท และขัดคำสั่งของเจ้าพนักงาน ก็จะถูกลงโทษหนักเบา ตามความผิดของตน

ความผิดอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำเช่นกัน คือ การดื่มสุรา สูบฝิ่นกัญชา และกินใบกระท่อม โดยปกติแล้วสิ่งเหล่านี้ถือเป็นของต้องห้าม ผู้ใดมีไว้ในครอบครองจะมีความผิด และถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใดหรือหลายสถาน ตามแต่เจ้าพนักงานนิคมฯ จะเห็นสมควร เช่น ลดชั้นของนักโทษให้ต่ำลงไป หรือลดการเลื่อนชั้นการที่นักโทษมีสิ่งของต้องห้ามไว้ครอบครอง เพราะมีผู้คุมบางคนลักลอบนำมาขายในนิคมฯ ซึ่งซื้อขายกันในราคาแพงมาก จึงจูงใจให้ผู้คุมบางคนยอมเสี่ยงต่อการกระทำผิดดังกล่าว นอกจากนี้นักโทษบางคนแอบปลูกกัญชา และกระท่อมไว้ในนิคมฯ อีกด้วยการที่นักโทษดื่มสุรา และเสพของมีนเมาอย่างอื่น ทำให้นักโทษพวกนี้ขาดสติ ก่อการวิวาทอยู่เสมอ ถ้าทำร้ายผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บ หรือชักชวนพรรคพวกไปก่อวิวาทกับผู้อื่น ถือว่าทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในนิคมฯ นักโทษกักกันเหล่านั้นจะถูกตีตรวน หรือให้ยืนกลางแดดดูความประพฤติ 10-15 วัน หรืออ้วงสมอบก การก่อทะเลาะวิวาทจนถึงกับทำร้ายผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บ ไม่ใช่เกิดจากการดื่มสุรา และเสพของมีนเมาเพียงประการเดียว

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การแย่งชิง “น้อง” นักโทษที่มีคู่นอนจะไม่ยอมให้ผู้ใดมาล่วงเกินคู่นอนของตนอย่างเด็ดขาด แต่ปรากฏว่ามีการแย่งชิงคู่นอนกันบ่อยครั้ง ทำให้เกิดการต่อสู้กันจนถึงกับได้รับบาดเจ็บด้วยกันทั้งสองฝ่าย ทางนิคมฯ จะลงโทษคู่กรณีในลักษณะเดียวกัน คือ ตีตรวน หรือให้ยืนกลางแดด หรืออ้วงสมอบก

การพนันเป็นความผิดอีกประการหนึ่ง ที่เกิดขึ้นทั่วไป

ในนิคมฯ การพนันที่นิยมเล่นกัน คือ การเล่นโปป่น ไฮโล และกำถั่ว ซึ่งใช้เมล็ดตะหุงหรือเมล็ดมะขามมากำแล้ว นับจำนวนคู่ หรือคี่ ในบางครั้งนักโทษออกไปทำงาน เมื่อถึงเวลาที่เจ้าพนักงานให้พักผ่อน พวกที่ชอบการพนันก็จะลงมือเล่นทันที ถ้าหากหาเมล็ดตะหุงหรือเมล็ดมะขามไม่ได้ก็ใช้ใบมะขามหรือของอย่างอื่นมาใช้แทน การเล่นเกมการพนันของพวกนักโทษต้องลักลอบเล่นหรือถ้าเล่นกันอย่างเปิดเผย เจ้าพนักงานก็ต้องรู้เห็นเป็นใจ และในบางครั้งก็ร่วมเล่นกับนักโทษด้วย ผู้ที่ถูกจับได้ว่าเล่นเกมการพนันจะต้องถูกลงโทษ โดยการลดชั้น

การเล่นเกมการพนันของนักโทษในนิคมฯ ใช้เงินสดเท่านั้น ดังนั้นนักโทษที่มีนิสัยชอบเล่นเกมการพนันจึงต้องใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้เงินมา นับตั้งแต่หาของป่าสัตว์ป่า หรือสัตว์น้ำมาขาย จนกระทั่งแอบเอายารักษาโรคที่ นายแพทย์จ่ายให้ไปขายเพื่อหาเงินมาเล่นเกมการพนัน และเมื่อขาดสนชั้นมาจริงๆ ก็เอาเครื่องนุ่งห่มที่ทางราชการแจกให้ไปขายเพื่อให้ได้เงินมา

โดยปกติแล้ว เครื่องนุ่งห่มเหล่านั้นที่ทางราชการจ่ายให้นักโทษกักกันชาย ในปีหนึ่งๆ มีดังนี้ คือ เสื้อ และกางเกง 2 ชุด ผ้าอาบน้ำ 1 ผืน ผ้าห่มนอน 1 ผืน เสื้อปูนอน 1 ผืน และถุงปีละ 1 หลัง เมื่อนักโทษขายเครื่องนุ่งห่มของตนแล้ว ก็ไม่มีเสื้อผ้าจะสวมใส่ จึงต้องหากกระสอบเก่าๆ มานุ่งห่มแทนจนกว่าจะได้รับแจกจากทางราชการในปีต่อไป ซึ่งพอได้รับแจกมาใหม่พวกเหล่านี้ก็ขายเพื่อหาเงินมาเล่นเกมการพนันอีก โดยไม่สนใจในเรื่องการนุ่งห่มของตน เพราะพวกนักพนันเหล่านี้รักการพนันมากกว่าชีวิตได้ของอะไรมาสามารถขายได้ ก็ จะขายเอาเงินมาเล่นเกมการพนันจนหมด ทางนิคมฯ ก็ไม่สามารถดูแลกวัดขังได้อย่างทั่วถึง จึงต้องปล่อยให้ลະเล่ย์ไปในที่สุด

การชั้ดคำสั่งเจ้าพนักงาน เป็นความผิดที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เพราะนักโทษที่ชั้ดคำสั่งจะถูกลงโทษอย่างหนัก

เพื่อไม่ให้เป็นการเยี่ยงอย่างแก่นักโทษคนอื่นซึ่งมีกำหนดโทษตั้งแต่ลดชั้น ทุบตี จนกระทั่งชั้ดตักแดง ซึ่งเป็นการลงโทษขั้นรุนแรงที่นักโทษเกรงกลัวอย่างที่สุด ดังเช่น ในกรณีของ นายโชติ เกศาปิณฑะ จงใจชั้ดคำสั่งของพัศดี บุณนาค นกแก้ว ซึ่งมีคำสั่งเรียกตัวนายโชติ ให้ไปพบแต่นายโชติไม่ยอมไป กลับกล่าวว่าพัศดี บุณนาค มีฐานะกับตน จะต้องมาหาตนเองไม่ใช่ให้ตนเป็นผู้ไปหา พุศดีบุณนาค จึงสั่งลงโทษนายโชติ โดยให้ชั้ดไว้ในตักแดงไม่มีกำหนด ฐานกระด้างกระเดื่อง ชั้ดคำสั่งเจ้าพนักงานอย่างจงใจ ส่วนการชั้ดคำสั่งเจ้าพนักงาน ถ้าเกิดจากการกระทำที่ไม่จงใจจะได้รับโทษลดหย่อนลงไป

การหลบหนี ถึงแม้ว่านักโทษกักกัน จะถูกส่งมาอยู่ นิคมฝึกอาชีพตะรุเตา ตัวเกาะอยู่ในทะเลลึก ห่างไกลจากแผ่นดินมีระเซ่ชุกชุม และมีคลื่นลมรุนแรงมากในฤดูมรสุม ยากแก่การหลบหนีอย่างยิ่ง แต่นักโทษกักกัน ก็ไม่ละความพยายามที่จะหลบหนีเมื่อมีโอกาส ความจริงการหลบหนีเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยหลวงพิธานทัณฑทัยรับนักโทษกักกันมาอยู่ที่เกาะตะรุเตา ใน พ.ศ. 2481 แล้ว ในตอนนั้น หลวงพิธานทัณฑทัย ได้กำหนดให้นักโทษกักกันหยุดทำงานในวันเสาร์ วันอาทิตย์ และอนุญาตให้ลาไปเที่ยวป่าหาสัตว์ป่าและของป่ามาใช้รับประทานได้ และการลานั้นก็ต้องมีพิธีตองอะไร เพียงแต่ลงชื่อพร้อม กับแจ้งเหตุผลการลาและกำหนดวันไป-กลับ รวมทั้งสถานที่จะไปไว้ในสมุดลาที่วางไว้ที่หมวดควบคุมเท่านั้น การอนุญาตให้นักโทษไปเที่ยวป่านี้เอง เป็นโอกาสให้นักโทษหาทางหลบหนี

2. สภาพความเป็นอยู่และชีวิตนักโทษ กักกันระหว่าง และหลังสงครามเอเชีย บูรพา

เมื่อเกิดสงครามเอเชียบูรพาขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2485 ความอดอยากและขาดแคลนเครื่องอุปโภค และบริโภค ได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วประเทศ และส่งผลกระทบต่อโดยตรงอย่างมากมาย และค่อนข้างรุนแรงต่อสภาพความเป็นอยู่ และชีวิตของทุกคนในนิคมฝึกอาชีพ ตะรุเตา กล่าวคือ

2.1 อาหาร ดังได้กล่าวมาแล้วว่าในภาวะปกติ นักโทษกักกันจะมีข้าวบริโภคอย่างเพียงพอ เพราะนักโทษบริโภคเฉลี่ยเดือนละประมาณ 450 กระสอบ ในขณะที่ทางนิคมฯ มีเรือไปรับข้าวสารที่อำเภอกันตัง เดือนละ 720 กระสอบ อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดสงครามเอเชียบูรพาขึ้น ในปลายปี พ.ศ. 2484 การคมนาคมติดต่อระหว่างเกาะตะรุเตากับแผ่นดินใหญ่ทั้งทางฝั่งจังหวัดสตูล และอำเภอกันตัง เริ่มติดขัด ทั้งนี้เพราะเรือที่แล่นในบริเวณนี้จะถูกรบกวนจากเรือดำน้ำของฝ่ายพันธมิตร ทำให้การขนส่งข้าวสารจากอำเภอกันตังมายังเกาะตะรุเตาต้องกระทบกระเทือนไปด้วย แต่ภาวะขาดแคลนข้าวสารยังไม่รุนแรงนักตลอดปี พ.ศ. 2485

ในต้นปี พ.ศ. 2486 ภาวะการขาดแคลนข้าวสารเริ่มปรากฏชัดเจนขึ้น เห็นได้จากทางนิคมฯ เริ่มลดจำนวนข้าวสารที่เลี้ยงนักโทษลงจากอัตราปกติ เพื่อให้มีข้าวสารเพียงพอสำหรับนักโทษบริโภคจนกว่าจะมีข้าวสารงวดใหม่ส่งมาให้ ปรากฏว่าวิธีการแก้ปัญหาของทางนิคมฯ ดังกล่าวข้างต้นไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเรือที่ไปรับข้าวสารไม่สามารถมาส่งได้ตามกำหนด เนื่องจากไม่มีข้าวสารที่อำเภอกันตัง เพราะทางรถไฟถูกทำลาย ทำให้การส่งข้าวสารจากกรุงเทพฯ มาเก็บไว้ที่คลังพัสดุของทางนิคมฯ ที่อำเภอกันตัง ต้องล่าช้าไปด้วย ดังนั้นผู้อำนวยการนิคมฝึกอาชีพตะรุเตา จึงแก้ปัญหา

โดยสั่งให้ต้มข้าวต้มแทน ซึ่งบางครั้งต้องรับประทานข้าวต้มติดต่อกันถึง 15 วัน เพื่อสงวนข้าวสารเอาไว้ให้พอรับประทาน

ภาวะขาดแคลนข้าวสารทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2487 เพราะนอกจากเกิดจากการคมนาคมขนส่งข้าวสารจากกรุงเทพฯ มาอำเภอกันตัง และจากอำเภอกันตังมาเกาะตะรุเตาทำได้ยากแล้ว ภาวะขาดแคลนข้าวสารที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ทำให้จำนวนข้าวสารที่กรมราชทัณฑ์ ส่งมายังนิคมฝึกอาชีพต้องลดปริมาณลงไปด้วย ทำให้ทางนิคมฯ ไม่มีข้าวสารที่จะให้นักโทษบริโภคอย่างเพียงพอ ความอดอยากจึงเกิดขึ้นไปทั่วนิคมฝึกอาชีพ และนำไปสู่การเกิดโจรสลัด ตะรุเตาในที่สุด

ความขาดแคลนที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ทำให้นักโทษบางคนหาทางช่วยตัวเองเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดได้ โดยการล่าสัตว์ในป่ามาเป็นอาหาร เช่น กระจง เป็นต้น เมื่อสัตว์เหล่านี้ขาดแคลน พวกนักโทษก็จับสุนัขมาฆ่ากินเป็นอาหาร ซึ่งปรากฏว่าเป็นอาหารที่นักโทษนิคมฯ รับประทานกันมาก ในที่สุดสุนัขตามถนนและตามบ้านพักเจ้าพนักงานก็ถูกจับฆ่ากินจนหมดสิ้น

การที่นักโทษไม่มีเสื้อ มุ้ง ผ้าห่ม จนต้องนุ่งผ้าเตี่ยวกันนั้น ทำให้ต้องประสบความทุกข์ทรมานจากความหนาวเย็นและการถูกยุงกัด พวกเหล่านี้ต้องหาทางแก้ปัญหาโดยการหาไม้มาสูมไฟเพื่อกันหนาวกันยุงในเวลา กลางคืน แต่เป็นการแก้ปัญหาได้เล็กน้อยเท่านั้น ในที่สุดพวกนักโทษเหล่านี้ก็ต้องนอนตากยุง และกลายเป็นตัวเร่งให้ไข้มาลาเรียระบาดอย่างรวดเร็วในที่สุด

2.2 ยารักษาโรค ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การเจ็บป่วยที่รุนแรงและอันตรายที่สุดสำหรับนักโทษและเจ้าพนักงานทุกคนในนิคมฝึกอาชีพตะรุเตา คือ ไข้มาลาเรีย ในภาวะปกติที่มีนายแพทย์และเครื่องเวชภัณฑ์เพียงพอ อัตราการตายจากไข้มาลาเรียไม่สูงนัก แต่ในภาวะสงครามซึ่งขาดแคลน

ทั้งนายแพทย์ และเครื่องเวชภัณฑ์อัตรการตายจากไข้มาเลเรียสูงอย่างน่ากลัวทีเดียว

เมื่อเกิดภาวะสงคราม นายแพทย์และผู้ช่วยนายแพทย์บางคนต้องไปช่วยราชการด้านอื่น คงเหลือเพียงผู้ช่วยแพทย์อยู่ในนิคมฯ เพียง 2 คน คือ ส.ต.แฉ่ม ปราบทอง และนายสวัสดิ์ พูลทรัพย์ สำหรับนายสวัสดิ์ พูลทรัพย์ เมื่อมาอยู่เกาะตะรุเตา ก็เจ็บป่วยตลอดเวลา จนในที่สุดกรมราชทัณฑ์ย้ายไปอยู่โรงเรียนฝึกอากาศซีพเกาะใหญ่ ส่วน ส.ต.แฉ่ม ปราบทอง ถูกกล่าวหาว่า ร่วมกับนักโทษกักกันปล้นทรัพย์พ่อค้าชาวจีนที่บ้านปากบารา อำเภอลงจู จังหวัดสตูล ประมาณกลางปี พ.ศ.2486 ระหว่างพิจารณาคดีต้องติดคุกอยู่ในเรือนจำจังหวัดสตูล ดังนั้นในกลางปี พ.ศ. 2486 ทางนิคมฯ จึงขาดทั้งแพทย์ และผู้ช่วยแพทย์ คงมีแต่ผู้ช่วยพยาบาลเท่านั้น ที่ทำหน้าที่รักษาพยาบาลแทน

ในปี พ.ศ. 2486 ไข้มาเลเรียระบาดอย่างรุนแรงที่เกาะตะรุเตา ทางนิคมฯ ไม่สามารถระงับการระบาดของไข้มาเลเรียได้ เพราะขาดแพทย์และยารักษาโรค ประกอบกับร่างกายของนักโทษไม่แข็งแรง เพราะรับประทานอาหารไม่เพียงพอ นักโทษบางส่วนไม่มีเสื้อผ้ามุ้ง และผ้าห่ม ต้องนอนตากยุง ซึ่งได้กลายเป็นตัวเร่งให้ไข้มาเลเรียระบาดอย่างรวดเร็ว ทำให้อัตราการตายจากไข้มาเลเรียของนักโทษสูงมากขึ้น ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2486 ประมาณว่านักโทษล้มตายด้วยไข้มาเลเรีย บางเดือนไม่ต่ำกว่าวันละ 5-6 คน อัตรการตาย

สูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปลายปี พ.ศ. 2486 มีนักโทษล้มตายลงถึง 700 คนเศษ ทำให้นักโทษซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลต้องทำหน้าที่สัปเหร่ออย่างหนัก ต้องห้ามศพนักโทษไปฝังยังป่าช้าซึ่งอยู่ตรงเชิงเขาทางทิศตะวันออกของบ้านพักตำรวจตลอดเวลา ในระยะแรกการขุดหลุมเพื่อฝังนักโทษลึกเพียงพอ ที่จะไม่ให้สัตว์คุ้ยเขี่ยซากศพขึ้นมากินได้ แต่เมื่อมีนักโทษตายมากๆ เขาก็ไม่สามารถขุดหลุมให้ลึกได้ และบางหลุมต้องฝังรวมกัน 2-3 ศพ การขุดหลุมฝังศพตื้นเกินไป ทำให้สัตว์เลื้อยคลานทั้งเหี้ยและตะกวดมาคุ้ยหลุมศพเอาซากศพไปกิน จนกระดูกเกลื่อนกลาดไปทั้งป่าช้า บางศพที่ฝังตื้นมาก ซากศพโผล่ขึ้นมาจะมีหนอนกินซากศพอยู่เต็มไปหมด เป็นที่น่าสลดใจอย่างยิ่ง

สภาพดังกล่าวทำให้กรมราชทัณฑ์ ต้องรีบส่งนายแพทย์และผู้เชี่ยวชาญมายังเกาะตะรุเตาโดยรีบด่วน เพื่อระงับการแพร่ระบาดของไข้มาเลเรีย ซึ่งสามารถระงับการขยายตัวได้เพียงระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะไม่สามารถกำจัดเชื้อไข้มาเลเรียให้หมดได้ ไข้มาเลเรียจึงยังเป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับนักโทษในนิคมฯ อยู่เช่นเดิม

สภาพความอดอยาก และขาดแคลนเครื่องอุปโภคดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้นักโทษจำนวนหนึ่งหาทางออกโดยการปล้นสะดมเรือสินค้าเพื่อหาอาหารและสิ่งจำเป็นมาประทังชีวิตอันเป็นที่มาของ **โจรสลัดตะรุเตา** ในเวลาต่อมา

